

Bestemmingsplan Buitengebied Hof van Twente

**Advies voor de inhoud
van het milieueffectrapport**

13 september 2010 / rapportnummer 2454-33

1. Hoofdpunten van het MER

In de gemeente Hof van Twente zijn vijf gemeenten samengevoegd. Er gelden nog verschillende bestemmingsplannen buitengebied. De gemeente is bezig om deze bestemmingsplannen te integreren en te actualiseren in één nieuw bestemmingsplan buitengebied. Vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden en omdat het plan kaderstellend is voor m.e.r.–(beoordelings)plichtige activiteiten wordt de plan–m.e.r.–procedure doorlopen. Bevoegd gezag in deze procedure is de raad van de gemeente Hof van Twente.¹

In 2008–2009 is de procedure gevolgd voor een thematische herziening van de verschillende bestemmingsplannen buitengebied in de gemeente. In haar advies over het voor deze herziening opgestelde milieueffectrapport (MER) stelde de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) dat het MER niet alle essentiële informatie voor besluitvorming bevatte.² De m.e.r.–plichtige activiteiten zijn hierop uit de thematische herziening gehaald. Nu, medio 2010, is de procedure voor de integrale herziening bestemmingsplan buitengebied gestart. De Commissie is om advies gevraagd over de inhoud van het op te stellen MER. De verwachting van de Commissie was dat de notitie reikwijdte en detailniveau (verder notitie R&D genoemd) in detail de uitgangspunten, gegeven de randvoorwaarden in het plangebied, voor het op te stellen MER zou weergeven. De Commissie constateert dat:

- de relatie tussen het op te stellen MER en bestemmingsplan niet duidelijk is; zo is het niet duidelijk op welke punten de gemeente (ruimtelijke) keuzes die bij het vormgeven van het bestemmingsplan voorliggen met het MER wil ondersteunen;
- een knelpuntenanalyse ontbreekt;
- de scenario's die worden voorgesteld vanuit milieutechnisch oogpunt geen realistische volwaardige MER-alternatieven lijken te zijn.

De volgende punten beschouwt de Commissie als hoofdpunten voor het op te stellen MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- de 'milieugebruiksruimte' in het gebied, die mede bepaald wordt door natuur (vermestende en verzurende stoffen, verstoring), geluid en geur, landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie);
- een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituaties;
- de maximaal mogelijke effecten op de Natura 2000-gebieden, Beschermd Natuurmonumenten en gebieden met zeer kwetsbare natuur binnen de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur, inclusief een 'passende beoordeling' van de gevolgen voor Natura 2000;
- de positieve of negatieve effecten van het plan op de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit, het landschap en de cultuurhistorische / archeologische waarden;
- een zelfstandig leesbare samenvatting, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal.³

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de door bevoegd gezag toegezonden zienswijzen en adviezen.

² Zie toetsingsadvies nr 2062-60, uitgebracht op 27-1-2009.

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen.

2. Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

De gemeente Hof van Twente heeft in 2009 een verkenning uitgevoerd ten behoeve van een uitwerking van het reconstructieplan Salland Twente in een partiële herziening van de bestemmingsplannen buitengebied. De mogelijkheden voor uitbreiding van intensieve veehouderij op bestaande agrarische bouwpercelen in het verwevingsgebied en de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) zijn uitgesteld tot de nu voorliggende integrale herziening van de bestemmingsplannen buitengebied. In 2009 is ook een Structuurvisie landelijk gebied gemaakt. Verder is gestart met een procedure voor de inplaatsing van een aantal varkensbedrijven in het LOG Markelo. Geef in het plan-MER aan hoe deze procedures zich (inhoudelijk) tot elkaar verhouden.⁴ Geef aan hoe de ambities uit de Structuurvisie geconcretiseerd worden met dit bestemmingsplan.

Het plan-MER leent zich er goed voor om door middel van het vergelijken van mogelijke alternatieven te komen tot een optimaal vestigingsbeleid. Hierdoor is het mogelijk zorgvuldig rekening te houden met alle relevante belangen en te voldoen aan de voorwaarden van regelgeving en beleid, waaronder het vigerende Reconstructieplan. De beleidsmogelijkheden in het bestemmingsplan worden deels bepaald door de bovenlokale context, zoals provinciaal en landelijk beleid en regelgeving en ontwikkelingen daarin.

2.2 Beleid en wet- en regelgeving

In de notitie R&D zijn (nog) niet alle relevante beleidskaders en wet- en regelgeving uitgewerkt. Neem in het MER een overzicht op van de relevante kaders en benoem de eisen en randvoorwaarden voor het voornemen die daaruit voortkomen. Betrek daarbij in ieder geval:

- het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderijen;
- de verplaatsingsregeling intensieve veehouderij Overijssel;
- het beleidskader Natura 2000 en stikstof en veehouderijen Overijssel;
- de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWVD), met daarbij de nadere uitwerkingen zoals het Varkensbesluit 1994 en het Legkippenbesluit 2003;
- de Nederlandse emissierichtlijn;
- de watertoets uit de Waterwet;
- waterbeheerplannen van de waterschappen "Regge en Dinkel" en "Rijn en IJssel";⁵
- relevant beleid van omliggende gemeenten (bijvoorbeeld geurverordeningen);

⁴ Het advies van de Commissie over het MER bij deze partiële herziening is te vinden op www.commissiemer.nl onder nummer 2062, het advies van de Commissie over de inhoud van het MER voor het varkenscluster Markelo is te vinden onder nummer 2303.

⁵ In de zienswijze van het Waterschap Rijn en IJssel wordt naar de waterbeheerplannen verwezen.

- de (ontwerp-) aanwijzingsbesluiten en de (concept)beheerplannen voor Natura 2000-gebieden;
- beleid en regelgeving met betrekking tot cultuurhistorie en archeologie (de Wamz en eventueel provinciaal of lokaal beleid);
- het beleid voor Nationale landschappen (Veluwe, provinciaal uitvoeringsprogramma);
- provinciaal milieubeleid (stiltegebieden).
- provinciaal beleid, zoals de streekplanuitwerking voor de (P)EHS;
- gemeentelijk beleid, zoals Landschapsontwikkelingsplan, gemeentelijk recreatiebeleid, en eventueel landgoederenbeleid.

Gemeentelijk beleid

Ga in op de rol die de gemeente kan spelen bij:

- het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen in de Natura 2000-gebieden (bijvoorbeeld door bij te dragen aan de maatregelen in (toekomstige) beheersplannen)
- het faciliteren van een milieuhygiënisch gezonde veehouderijsector.

Maak hiervoor in het MER inzichtelijk welke maatregelen middels gemeentelijk beleid mogelijk zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het faciliteren van bedrijfsverplaatsingen, saneren van niet gebruikte milieuvergunningen en herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties. Geef aan welke eisen de gemeente stelt aan de inrichting van nieuwe bedrijfslocaties en de maatvoering en vormgeving van bedrijfsgebouwen.

Geef de beleidsambities en -afspraken weer ten aanzien van duurzame ontwikkeling⁶, en beschrijf welke mogelijkheden binnen de context van het bestemmingsplan bestaan om hierbij aan te sluiten. Besteed bijvoorbeeld aandacht aan de mogelijkheden van gezamenlijke voorzieningen bij de ontwikkeling van de LOG's, zoals energiebesparing/energiezuinige technieken en duurzame energieopwekking als centrale mest- en covergisting en het leveren van restwarmte aan woningen/bedrijven en warmte/koude opslag.

Ontwikkelingen beleidskader stikstofdepositie

Momenteel wordt gewerkt aan een Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS). Op 1 juli jl. is het voorlopige programma stikstof (VPAS) gepubliceerd waarin op hoofdlijnen wordt aangegeven hoe men economische ontwikkeling mogelijk wil maken met het op termijn realiseren van de natuurdoelen van Natura 2000. Per Natura 2000-gebied worden de afspraken uit de PAS verder uitgewerkt in een beheerplan. Ook is er in de provincie Overijssel een provinciaal beleidskader, waarvan het voornemen is deze in de provinciale verordening op te nemen. Wellicht kan met behulp hiervan worden uitgesloten dat dit bestemmingsplan leidt tot aantasting van natuurlijke kenmerken.

De Commissie adviseert voor de besluitvorming over het bestemmingsplan aannemelijk te maken hoe aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten. De Commissie adviseert zowel het provinciale beleidskader en doorvertaling daarvan in de provinciale verordening als de ontwikkelingen in het kader van de landelijke Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS) nauwgezet te volgen.

⁶ Zoals het klimaatakkoord tussen het ministerie van VROM en de VNG van 12 november 2007.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Voorgenomen activiteit

De gemeente Hof van Twente is voornemens met het bestemmingsplan ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij bedrijven mogelijk te maken.

Onderdelen bestemmingsplan

Een plan-MER dient *alle* relevante (nieuwe) ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten te belichten die in het kaderstellende plan worden mogelijk gemaakt en beperkt zich niet tot m.e.r.-(beoordelings)plichtige milieueffecten. In aanvulling op de in de notitie R&D genoemde m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten gaat het (onder meer) om de ontwikkelingen die bijdragen aan de emissie en depositie van stikstof, waaronder die in de rundveehouderij. Ga in het plan-MER tevens in op de kansen en bedreigingen voor landschaps- en/of natuurwaarden die in het buitengebied kunnen ontstaan door verdere groei, verplaatsing, ontmenging of bundeling van (rund)veehouderijbedrijven. Werk met scenario's wanneer de onzekerheden over de autonome ontwikkelingen groot zijn.

Geef op hoofdlijnen een overzicht van *alle* planonderdelen van het bestemmingsplan. Geef aan wat het verschil is met de vigerende bestemmingsplannen en bespreek welke wel en welke niet in het MER worden onderzocht. Beschrijf in het MER hoeveel ruimte het bestemmingsplan (maximaal) biedt aan en hoeveel ruimte middels een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt kan worden voor:

- intensieve veehouderijen;
- (melk)rundveehouderijen;
- mestverwerking en -bewerking;
- glastuinbouw;
- (verblijfs)recreatie;
- windturbines;
- natuurontwikkeling.

Indien uit het MER blijkt dat deze activiteiten (kunnen) leiden tot overschrijdingssituaties, beschrijf dan mitigerende maatregelen. Geef in het MER duidelijk aan wanneer en onder welke voorwaarden gebruik gemaakt kan worden van ontheffingen en de wijzigingsbevoegdheid.

3.2 Alternatieven en milieugebruiksruimte

In en nabij de gemeente liggen beschermde natuurgebieden zoals "Borkeld", "Boddenbroek", "Stelkampsveld" en "Teeselinkven"⁷. Hierdoor is de ontwikkelruimte van de gemeente Hof van Twente voor een aantal functies beperkt. Het is daarom van belang om de haalbaarheid en eventueel benodigde randvoorwaarden voor het plan in beeld te brengen.

⁷ Niet alleen Natura 2000-gebieden in de gemeente dienen te worden meegenomen bij het bepalen van randvoorwaarden voor het plan en de beoordeling van effecten, ook in andere gemeentes en/of provincies kunnen effecten optreden.

De Commissie adviseert daartoe de beschikbare milieugebruiksruimte voor gewenste ontwikkelingen in beeld te brengen volgens de volgende systematiek. Bepaal:

- 1) de ruimte die er is voor een toename van de milieubelasting op de onderstaande thema's (ook in cumulatie, waar dit van toepassing is) op basis van het bestaande en in ontwikkeling zijnde relevant milieubeleid;
- 2) de behoefte aan uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van activiteiten met milieueffecten, en de weggevallen milieubelasting van bedrijven die gestopt of ingekrompen zijn;
- 3) aan de hand hiervan de verwachte toe- en/of afname van de milieubelasting per milieuaspect;
- 4) welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het op te stellen bestemmingsplan, op basis van de beschikbare ruimte, de reële behoefte en de toe- en afname in milieubelasting;
- 5) als blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelbehoefte, maak dan inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden, of als dat niet of onvoldoende mogelijk blijkt, welke prioriteiten of voorwaarden worden gesteld.

De milieugebruiksruimte is ook van belang voor toekomstige bestemmingsplanuitwerkingen: nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld de aanvraag van een milieuvergunning) kunnen dan getoetst worden aan de bij dit bestemmingsplan reeds in beeld gebrachte milieugebruiksruimte.

Besteed bij het bepalen van de milieugebruiksruimte in ieder geval aandacht aan:

- vermistende en verzurende stoffen (NB: niet alleen vanuit de intensieve veehouderij, maar ook de rundveehouderij en de mestverwerking en -bewerking);
- verstoringgevoeligheid van kwetsbare natuur;
- de huidige of gewenste landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten en de bestaande cultuurhistorische waarden;
- de randvoorwaarden door geur- of geluidsgevoelige objecten.

Onderbouw de totstandkoming van realistische alternatieven. Deze alternatieven dienen onderscheidend te zijn en de gemeente te ondersteunen bij het maken van de (ruimtelijke) keuzes die bij het vormgeven van het bestemmingsplan voorliggen. De in de notitie R&D genoemde scenario's lijken niet aan deze vereisten te voldoen.⁸

Geef in ieder geval een alternatief dat de effecten van de maximale mogelijke ontwikkelingen in het bestemmingsplan inzichtelijk maakt (worst case alternatief). Geef tevens aan wat het meest realistische alternatief (voorkeursalternatief) is. Maak inzichtelijk hoe deze alternatieven zich onderscheiden van de referentiesituaties.

⁸ Uitbreidingsmogelijkheden zoals hier zijn opgenomen in de scenario's blijken in andere plan-MERen gemaakt bij bestemmingsplannen buitengebied tot aanzienlijk meer stikstofemissie te leiden. Zie bijvoorbeeld advies 2301 over Salland. Een toename in stikstofemissie en daarmee in depositie leidt er veelal toe dat significant negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten. Dat betekent dat indien de milieuruimte ergens wordt uitgebreid ook de afname moet zijn gegarandeerd, hetzij op bedrijfsniveau, hetzij op gebiedsniveau.

3.3 Referentiesituaties en autonome ontwikkeling

De Commissie adviseert twee referentiesituaties uit te werken, namelijk een met als huidige situatie de (1) *Wm-vergunde situatie* en een met als huidige situatie de (2) *huidige feitelijke situatie*. Geef bij beide referenties een inschatting van de betrouwbaarheid van de gebruikte gegevens.

1) Ten behoeve van de vergelijking van alternatieven in het plan-MER kan de huidige (Wm-vergunde) situatie plus de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling als referentiesituatie worden gehanteerd.

Onder de 'autonome ontwikkeling' wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu⁹, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Het gaat om ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

Leg het accent op:

- de (autonome ontwikkelingen van de) emissie van stikstofverbindingen in het plangebied zelf en de hieruit voortvloeiende depositie op kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden en de provinciale Ecologische Hoofdstructuur;
- de ontwikkeling van de achtergronddepositie van verzurende en vermestende stoffen (afkomstig van buiten het plangebied).

2) Ten behoeve van het bepalen van eventuele effecten op Natura 2000-gebieden, onder meer in een passende beoordeling dient als referentiesituatie de feitelijke toestand van het milieu in het studiegebied (huidige situatie) te worden gebruikt.¹⁰ Geef aan in hoeverre deze afwijkt van de huidige bestemde situatie en de Wm-vergunde situatie. Dit verschil is van belang voor de ontwikkelruimte in de gemeente.

Voor het bepalen van de achtergronddepositie van verzurende en vermestende stoffen is de in het plangebied aanwezige rundveehouderij ook relevant. Ga daarom in op de te verwachten beëindiging en groei van de rundveehouderijen in het studiegebied en betrek daarbij de verwachte groei en schaalvergroting van de sector bij opheffing van de melkquotering in 2015.

⁹ Binnen de mogelijkheden van het huidige bestemmingsplan en inclusief de vigerende wettelijke verplichtingen.

¹⁰ Deze informatie is nodig voor de passende beoordeling. Zie bijvoorbeeld de adviezen van de Commissie over de bestemmingsplannen Salland (adviesnummer 2301).

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

Beschrijf in het MER alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten, die het bestemmingsplan mogelijk maakt. Ook eventuele functiewijzigingen in het plangebied kunnen van belang zijn voor de bepaling van de milieugevolgen van het voornemen: hiervoor moeten de worst case effecten in het MER beschreven worden. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen.

Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Breng bij de beschrijving van milieugevolgen de effecten –waar relevant– ook cumulatief in beeld.

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven, is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Beschrijf bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij de depositie van verzurende en vermestende stoffen en mogelijk ook de recreatiedruk op kwetsbare natuur) de effecten kwantitatief. Geef indien relevant bandbreedtes, leemten in kennis en onzekerheden in de effectbeschrijving weer.

Om het plan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het MER de milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt, inclusief mogelijke ontheffingen en vrijstellingen.

4.1 Natuur

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen het plan kan hebben voor de natuur. Beschrijf of er naast de natuur met een beschermde status ook andere waardevolle natuur voorkomt in of in de nabijheid van het plangebied. Geef aan of het plan naast de natuureffecten door verzurende en vermestende emissies nog andere natuureffecten kan hebben, zoals verstoring of verdroging.

Gebiedsbescherming

In het MER moet aangegeven worden waar voor vermesting en verzuring gevoelige gebieden liggen ten opzichte van het plangebied. Gebruik hiertoe duidelijk kaartmateriaal. Geef aan welke beschermde status de gebieden hebben (bijvoorbeeld Natura 2000-gebied, Wav-gebied, Ecologische Hoofdstructuur of beschermd natuurmonument). Geef per gebied aan:

- de (instandhoudings)doelstellingen;
- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof;
- de heersende achtergrondconcentratie van verzurende en vermestende stoffen;
- de deposities die optreden op de verschillende gebieden als de maximale mogelijkheden van de planalternatieven zouden worden gebruikt;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities voor de natuur.

Geef daarbij aan of er, in cumulatie met andere plannen of activiteiten buiten het plangebied, een (verdere) overschrijding ontstaat van de kritische depositiewaarden. Geef daarbij aan op welke locaties sprake is van een toename en op welke locaties een afname.

Geef aan welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen genomen kunnen worden en hoe het plan zich verhoudt tot de (in ontwikkeling zijnde) beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden in Nederland. Bovenstaande informatie kan gebruikt worden voor een passende beoordeling. Een passende beoordeling moet gemaakt worden als significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden (in cumulatie met andere plannen of projecten) niet kunnen worden uitgesloten. De passende beoordeling moet herkenbaar worden opgenomen in het plan-MER. Uit de Natuurbeschermingswet volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹¹ met succes wordt doorlopen.

Provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS)

Bepaal voor de (P)EHS wat de 'wezenlijke kenmerken en waarden' zijn. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Betrek daarbij ook de zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen op grond de Wet ammoniak en veehouderij. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader¹². Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

Soortenbescherming¹³

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het studiegebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.¹⁴ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹⁵ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats¹⁶. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

¹¹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹² Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, passend binnen de Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

¹³ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

¹⁴ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels. Houd er rekening mee dat de nesten van vijftien vogelsoorten (met name roofvogels en uilen) jaarrond beschermd zijn waardoor een ontheffingsverplichting aan de orde kan zijn.

¹⁵ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

¹⁶ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

4.2 Geur

Bepaal de (cumulatie van) geurhinder. Geef weer welke milieugebruiksruimte voor geurhinder aanwezig is voor de verschillende gebiedscategorieën. Maak daarbij gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus.

Geef aan hoe de referentiesituatie en de alternatieven zich verhouden tot de Wet geurhinder en veehouderij en het lokale beleid. Betrek hierbij ook het eigen geurbeleid en het geurbeleid van de omliggende gemeenten, dat mogelijk van invloed kan zijn op de eigen gemeente.

4.3 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

Het plangebied omvat een diversiteit aan landschappen variërend van Stuwwal, bosgebied, esbebouwing, veldonginnings- en broekontginningslandschappen.¹⁷ Beschrijf de visie van de gemeente op het landschap en de cultuurhistorie in het plangebied. Omschrijf de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden. Geef een waardering van deze karakteristieke elementen en geef aan welke gevolgen het plan op deze waarden heeft. Ga in op mogelijkheden voor mitigerende maatregelen. De Commissie adviseert inzicht te geven in de ligging van waarden met behulp van kaartmateriaal.

Ga niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen het plangebied. Bespreek ook de mogelijke (positieve en negatieve) gevolgen van het plan voor deze samenhang. Geef aan waar en hoe negatieve effecten op deze waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt. Dit kan bijvoorbeeld door regels voor de inpassing van bouwmogelijkheden om de beleving van het landschap te verbeteren en de kwaliteit te verhogen. Ga daarbij in op:

- de negatieve effecten op bestaande landschappen (en hoe deze effecten te mitigeren)¹⁸, zoals de aantasting van bestaande houtwallen door nieuwe bouwblokken;
- de kansen om landschapskwaliteiten te verhogen of nieuwe toe te voegen¹⁹.

Daarnaast is het van belang dat landschapseffecten en wijze van inpassing van nieuwe bebouwing en verkeersroutes op een inzichtelijke wijze gevisualiseerd worden.²⁰

¹⁷ De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wijst in haar zienswijze o.a. erop dat ook in de LOG's de archeologische verwachtingswaarden gelden en de verwevingsgebieden cultuurlandschappelijke waarden kunnen bezitten. Ook attendeert zij op de Catalogus van Gebiedskenmerken bij het Omgevingsplan Overijssel.

¹⁸ Als voorbeeld voor het eerste kunnen aandachtspunten zijn voor de bepaling van effecten: omvang, hoogte, geleding en oriëntatie van gebouwen en een passend gebruik van (nieuwe) landschapselementen als bosjes, singels en wallen om grootschalige bebouwing in te passen in het bestaande landschap.

¹⁹ Bijvoorbeeld gebruik makend van bestaande en/of nieuwe landschapselementen (beplante zandwegen, waterlopen, bosjes en singels etc.) kan een nieuw groen raamwerk worden gemaakt (mede t.b.v. recreanten en bewoners) waarbinnen de nieuwe ontwikkelingen (gebouwen, verkeer) kunnen worden ingepast. Een beeldkwaliteitplan kan hierbij behulpzaam zijn.

²⁰ Benut hiervoor reeds beschikbare materiaal zoals in het LOP, de kopnotitie LOG's, de LOG-ontwikkelvisie en de structuurvisie landelijk gebied.

4.4 Leefomgeving

4.4.1 Verkeer

Geef de mogelijke effecten van het plan op de verkeersveiligheid op smalle buitenwegen als gevolg van bijvoorbeeld veranderende transportdruk van en naar agrarische bedrijven.²¹

4.4.2 Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM10 en PM2,5)²² en NO2 te beschrijven, ook onder de grenswaarden.²³ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels contourenkaarten²⁴ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.²⁵ Eenvoudiger berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden.

4.4.3 Geluid

Maak inzichtelijk in hoeverre de alternatieven kunnen leiden tot toename van geluid. Ga in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidsbeleid.

4.4.4 Veewetziekten en gezondheid

diergezondheid

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke mogelijke milieueffecten hieruit voortvloeien. Ga in op diergezondheid en de relatie met de onderlinge afstand van bedrijven en de mogelijke interactie tussen verschillende diersoorten in het kader van diergezondheid en ziektepreventie.

²¹ In het advies van de Commissie in de procedure Varkenscluster Markelo (adviesnummer 2303) is verkeersveiligheid expliciet benoemd als mogelijk knelpunt voor de ontwikkelingen in het LOG Markelo.

²² Momenteel is in de beschikbare literatuur nog maar weinig bekend over het precieze aandeel van PM_{2,5} in PM₁₀. Op dit moment de rekenmethoden voor PM_{2,5} nog niet opgenomen in de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit, indien deze regeling ten tijde van het plan-MER niet beschikbaar is beredeneer of bereken de concentraties PM_{2,5} dan op basis van de dan best beschikbare rekenmodellen. De Commissie adviseert de nieuwe kennisontwikkelingen hieromtrent nauwlettend te volgen.

²³ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

²⁴ Gebruik klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien breedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheiden.

²⁵ Gebruik de Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Gevoelige objecten zijn kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen, woningen. Gevoelige groepen zijn kinderen, ouderen, mensen met long- of hartziekten.

volksgezondheid

Beschrijf in het MER de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke effecten van de alternatieven hierop²⁶.

Beschrijf in het MER de risico's met betrekking tot zoönosen²⁷, zoals o.a. MRSA, en de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken²⁸. De GGD Regio Twente geeft in haar zienswijze een aantal factoren die mogelijk de risico's voor de volksgezondheid verhogen. Door in het MER deze factoren te beschrijven ontstaat meer inzicht in de effecten van het plan op gezondheid.

Een consortium²⁹ in opdracht van het Ministerie van VWS is bezig met een onderzoek naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen. De Commissie adviseert om ontwikkelingen hieromtrent goed te volgen en contact op te nemen met de GGD Regio Twente voor nadere informatie.

4.5 Bodem en water

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen en vice versa. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit).

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de watertoets in het MER op te nemen. Geef aan in hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

5. Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is belangrijk om te kunnen beoordelen of activiteiten binnen de milieugebruiksruimte blijven (of bijvoorbeeld voldoende afname van depositie wordt bereikt) en de ambities van de plannen gehaald worden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkelingen in het gebied, en in het bijzonder die van de depositie, worden afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

Beschrijf in het MER hoe de gemeente invulling gaat geven aan de monitoring en evaluatie.

²⁶ Denk daarbij o.a. aan eerder in het advies besproken aspecten geur, geluid en luchtkwaliteit.

²⁷ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

²⁸ Maak hierbij gebruik van het RIVM briefrapportnr. 21 501 1002: Volksgezondheidsaspecten van veehouderijmegabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie.

²⁹ Hieraan nemen de volgende partijen deel: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

6. Overige aspecten

6.1 Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie(s) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de aard en mate waarin de alternatieven andere effecten veroorzaken.

6.2 Leemten in milieu-informatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Beoordeel de consequenties hiervan.

6.3 Kaart- en ander beeldmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging en omvang van de bestaande bedrijven, in het bijzonder de recreatie- en veehouderijbedrijven in het buitengebied;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied;
- de situering en status van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden en elementen.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

6.4 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient bijzondere aandacht. Het moet zelfstandig leesbaar zijn en een goede afspiegeling geven van de inhoud van het MER.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van gemeente Hof van Twente

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van gemeente Hof van Twente

Besluit: herziening bestemmingsplan buitengebied

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D14, C 14

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: de gemeente Hof van Twente gaat het bestemmingsplan buitengebied herzien

Bijzonderheden:

In 2008–2009 is de procedure gevolgd voor een thematische herziening van de verschillende bestemmingsplannen buitengebied in de gemeente. In haar advies over het voor deze herziening opgestelde milieueffectrapport (MER) stelde de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) dat het MER niet alle essentiële informatie voor besluitvorming bevatte. Zie toetsingsadvies 'Herziening bestemmingsplannen buitengebied Hof van Twente', projectnummer 2062 uitgebracht op 27 januari 2009; te downloaden vanaf de website www.commissiemer.nl, onder 'adviezen'. De m.e.r.-plichtige activiteiten zijn hierop uit de thematische herziening gehaald.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in het Hofweekblad van: 30 juni 2010

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 30 juni tot 28 juli 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 22 juni 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 13 september 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:

- ir. S. Bokma
- mr. F.W.R. Evers (voorzitter)
- drs. S.R.J. Jansen
- ir. W.H.A.M. Keijsers
- ir. C.T. Smit (secretaris)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau herziening bestemmingsplan buitengebied gemeente Hof van Twente, mei 2010

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. GGD IJsselland, Zwolle
2. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
3. Waterschap Rijn en IJssel
4. Waterschap Regge en Dinkel

Advies voor de inhoud van het milieueffectrapport Bestemmingsplan Buitengebied Hof van Twente

De gemeente Hof van Twente wil haar bestemmingsplan buitengebied herzien. Vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden en omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichte activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag in deze procedure is de raad van de gemeente Hof van Twente.

ISBN: 978-90-421-3119-4